

# Film Fun

#45

VIERDE JAARGANG



**STEVE Mc QUEEN**  
**Jacht op celluloid**  
**Luchtkasteel**  
**Chaplin en Helen Keller**  
**IM**

# Film Fun

Film Fun is een tijdschrift van  
Thys Ockersen  
dat maandelijksverschijnt  
en geleverd wordt aan een  
select gezelschap  
geïnteresseerden.

**Dit is nummer 45**  
**4e jaargang - september 2017**  
©2016: Thys Ockersen Films/Film Fun

*Tekst en foto's:*  
Thys Ockersen/Still-photo

*Gastredacteuren:*  
Peter Cuijpers, Ruud den Drijver,  
Michael Helmerhorst, Wim Jansen,  
Thomas Leeftang, Hans van Pelt,  
Bram Reijndoudt.  
*Vormgeving:* Hille Tymstra

Thys Ockersen Films  
Wilhelminaweg 54  
2042NR ZANDVOORT  
[thysockersenfilms.com](http://thysockersenfilms.com)  
[info@thysockersenfilms.com](mailto:info@thysockersenfilms.com)

De Film Fun-uitgaven kunnen  
[hier](#) worden gedownload.



## Steve McQueen mr. supercool!

door  
Thys Ockersen

In 1960 kwam er een western uit toen er nog heel veel westerns gemaakt werden. Niets wees er op dat *The Magnificent Seven* iets heel bijzonders zou zijn en als een klassiek meesterwerk zou worden gekenmerkt. Yul Brynner die de Farao had gespeeld in *The Ten Commandments* en de koning van Siam was in *The King and I* was een bekende filmster, maar de zes andere acteurs waren onbekende nieuwkomers, hoewel de Duitse Horst Buchholz—gecast als Mexicaanse jongen—in Europa bekend was, voornamelijk door *Monpti* waarin hij met Romy Schneider speelde. *The Magnificent Seven* bleek goed te zijn en had een sterk verhaal dat ontleend was aan *The Seventh Samurai* van Akira Kurosawa, wat toen niemand interesseerde. Het was het thema van zeven scherpshutters die zich inzetten voor een arm Mexicaans



Boven: Steve McQueen houdt Martin Landau onder schot in *Nevada Smith*.  
Onder; de 'Magnificent Seven' op de set.

**INHOUD** [McQueen 3](#) | [Chaplin 23](#) | [Eastwood 23](#) | [Luchtsteeel 27](#) | [Citaten 30](#) | [JM 34](#)



Regisseur Sam Peckinpah met Steve McQueen in 1972 op de set van *The Getaway*



Yul Brynner, Steve McQueen, Horst Buchholz, Charles Bronson, Robert Vaughn, Brad Dexter, James Coburn in *The Magnificent Seven*.

dorp dat belaagd wordt door bandieten. De film was geregisseerd door John Sturges die al eerder voortreffelijke westerns had gemaakt: *The Law and Jake Wade*; *Backlash*; *Last Train to Gun Hill* en vooral *Gunfight at the O.K. Corral*. Uit zijn vorige film *Never so Few* had hij Steve McQueen en Charles Bronson meegenomen, verder had hij Robert Vaughn, James Coburn en Brad Dexter.

Bij het zien *The Magnificent Seven* voelde je de power van Coburn, McQueen, Vaughn en Bronson die grote sterren zouden worden. Alles klopte aan die film: de acteurs, de bandiet (Eli Wallach, voortreffelijk), de opwindende muziek van Elmer Bernstein, de foto-

grafie van Charles Lang. Ook nu na veel jaren heeft die film niets aan kracht ingeboet en kan de remake van 2016 niet aan het origineel tippen. Het was ook een kennismaking met vooral Steve McQueen die in Amerika enige bekendheid had vanwege zijn tv show *Wanted, Dead or Alive*, maar hier een greep naar belangrijkere rollen en films deed. Wat lukte.

### **My life was screwed up before I was born.**

De vraag is of Steve McQueen die geboren werd op 24 maart 1930, midden in de depressie jaren, in Beech Grove, Indiana, onder

minder armoedige omstandigheden ook zo'n lastpak zou zijn geworden als dat hij later was. Zijn moeder, Julian Crawford was als zeventienjarige van huis weggelopen. Zijn vader, William McQueen was af en toe stuntpiloot en een rondtrekkende acteur. Julian was een rusteloze jongedame die hield van dansen en muziek. Ze zocht plezier en avontuur en dat vond ze bij William. De dorpelingen noemden Julian 'a good time girl'. Maar een huiselijk leven was helemaal niets voor Bill McQueen en toen Steve werd geboren en zes jaar oud was verdween hij voor goed naar een onbekende bestemming. Hij zou zijn vader nooit meer zien. Des te meer stiefvaders met wie hij het meestal niet goed kon vinden. En toen Steve drie was liet Julian hem achter bij zijn grootouders. Gelukkig was Steve's grootmoeder gek op hem, ze nam hem overal mee naar toe. Toch kwam zijn moeder terug en ging weer voor hem zorgen, maar een kind opvoeden in een omgeving van nachtclubs, drank en vreemde mannen bleek toch niet haalbaar te zijn.

Ze gebruikte Steve als een soort uitleenboek van de bibliotheek die ze leende en terugbracht. Het leven in Oma's stadje was vroom en vervelend. Voor de kleine Steve was zijn moeder een droomfiguur die naar parfum rook en om onduidelijke redenen weer verdween. Hij verlangde naar de dag dat ze voorgoed bij hem bleef. En in zijn optiek was het zijn schuld dat ze steeds verdween. Toen hij negen was kwam hij "voorgoed" bij haar wonen en bij een man die hij "Daddy" moest noemen. Hij werd door andere jongens geplaagd en daar kon hij slecht tegen. Hij kwam in een straatbende en omdat hij een

groot competitiedrift had probeerde hij ze de baas te blijven. Toen hij elf of twaalf was had zijn moeder een man die Berri heette en die Steve aftuigde. Steve probeerde zich zo goed mogelijk te verdedigen; zo klein en fragiel als hij was. Zijn moeder stak geen vinger uit om hem te helpen. Ze was te zwak. "Ik minachtte haar," verklaarde Steve later.

**I tried to get the scam on the human race and just where the hell I fitted in. I discovered there were no openings.**

Zijn lusteloze resultaten op school hadden niets te maken met luiheid of eigenwijze ongehoorzaamheid. Hij was een beetje doof vanwege een infectie die hij ooit had opgelopen en die niet behandeld was. Bovendien bleek hij—zonder dat men het door had—dyslectisch te zijn. De woorden op een pagina betekenden niets voor hem. Wat hij zag was anders dan wat zijn klasgenoten zagen. Steve leerde in zijn jeugd verschillende dingen. Het leven is onzeker en onbetrouwbaar. Hij merkte dat een bepaald gedrag door de een als leuk werd ervaren en door de ander verschrikkelijk bestraft werd. Hij leerde zich al vroeg aan te passen met verschillende houdingen bij verschillende mensen. Die jeugdijaren zouden hem altijd blijven achtervolgen.

Een ander merkwaardig fenomeen was dat hij altijd honger had. Toen hij rijk was ging hij naar een restaurant en bestelde van alles twee keer: twee biefstukken, twee porties aardappelen, twee salades. Neile, zijn vrouw zei dan: "Eet er eerst één en als je dan nog trek hebt, bestel een ander!" en Steve antwoordde dan:

“En als ze dan niets meer hebben? Als er niet genoeg is?” En zijn hele leven had hij veel duurzame sympathie voor kinderen. Want hij bracht twee jaar in een weeshuis door, bezocht ook vaak de kinderen en bij zijn dood liet hij een paar honderd duizend dollar na aan dat weeshuis.

**By the time I was seventeen  
I felt like an old man inside.**

In 1946 kwam Steve bij de marine. Een paar nieuwe bar-vrienden hadden voor een vals zeemanspapier gezorgd. Men had zeelui nodig. En als Steve voor achttien moest doorgaan dan, *by God*, was hij achttien. Hij werd matroos op de S.S. Alpha, een schip dat zo oud en verroest was dat het bijna in brand vloog voordat ze de haven had verlaten en ook bijna zonk. Steve's werk was het dek schrobben onder gloeiend hete zon en grote hoeveelheden afval overboord gooien.

Hij smeerde 'm en leefde een tijdje in een hoerenkast in de Dominicaanse Republiek waar hij als blonde jongen zeer populair bij de meisjes was. “Ik was een gelukkige jongen,” zei hij later. Maar zijn desertie kostte hem gevangenisstraf, een-en-veertig dagen in de lik. Het leek een beetje op zijn rol in *The Great Escape*. Maar hij kreeg in ieder geval zijn levenslange passie voor auto's omdat hij de chauffeur werd van tanks. In 1950 kreeg hij zijn ontslag, wat een opluchting voor hem en de Marine was.

Hij begon door het land te zwerven en eindigde tenslotte in New York, in Greenwich Village. Hij beseftte dat hij zich toch op iets moest concentreren om geld te verdienen en hij kwam op de 'Neighbourhood Playhouse'

terecht, dat geleid werd door Sanford Meisner. Hij gaf later toe dat hij weken van wanhoop had en zich afvroeg wat er van hem terecht kwam. En hij was vaak zo bedeesd dat hij bij mensen die hij niet kende naar de grond staaarde en geen woord wist uit te brengen. Hij was mager, klein en zag er heel jong uit. Maar Meisner zag meer in hem, iemand die kinderlijk was, maar toch een hardheid in zich had.

Hij had een huis gevonden. Hij begon rolletjes te spelen. Zijn grote voorbeeld werd James Dean, die een jaar jonger was dan hij. Marlon Brando die ouder was, stond ver van hem vandaan, maar Dean was helemaal wie hij wilde zijn, hij ging zelfs in een café zitten waar James Dean kwam en bestudeerde hem.

Maar de plaats waar je echt moest zijn om het acteren te leren was de Actors Studio onder leiding van Lee Strassberg. Daar kwamen behalve Dean en Brando ook Shelley Winters, Montgomery Clift, Eli Wallach, Carroll Baker, John Cassavetes, Ben Gazzara, Rod Steiger, etc. vandaan. Hij meldde zich bij de Actors Studio aan in 1955 en werd gekozen uit honderden kandidaten, samen met slechts één ander, Martin Landau.

**If I hadn't been an actor I would  
have been a criminal.**

Toen Steve McQueen eenmaal op die Actors Studio opleiding zat kwamen de zaken in een stroomversnelling. Hij kreeg de smaak te pakken en waarschijnlijk was het daar dat hij zich voornam om een belangrijk acteur te worden. Hij keek nu meer naar een snel stijgende ster, Paul Newman, die een perfecte combinatie was van een goed acteur en een beroemde



Steve McQueen als Josh Randall in de tv-serie *Wanted Dead or Alive*.

filmster. En Newman had een enorm sex appeal en dat had McQueen ook. Na heel wat vriendinnen in New York kwam Neile Adams, een jonge actrice, in zijn leven en hoewel ze al verder was met haar carrière vielen ze als een blok voor elkaar en bezorgde ze hem iets dat hij zijn hele leven had gemist, liefde. Ze kregen een dochter (Terry) en een zoon (Chad).

In 1956 kreeg hij een figurantenrol in *Somebody Up There Likes Me* tegenover Paul Newman die de bokser Rocky Graziano speelde. Die rol was bestemd geweest voor James Dean, maar die had zich een jaar eerder doodgereden. De film deed wonderen voor New-

man; hij begon aan een schitterende carrière.

Na zijn toneelopleiding kwam Steve in tv-films en -series terecht. In 1958 speelde hij op tv in de serie *Trackdown* een paar keer de *bounty hunter* Josh Randall. Dat leidde tot zijn eigen tv-serie *Wanted Dead or Alive*. Hij was geen voor de hand liggend keuze. Cowboys op film en tv werden gespeeld oor stoere mannen als John Wayne, Dale Robertson, Robert Mitchum en James Arness, maar na lange onderhandelingen waagden de producers het. Wel werd hem na een aantal afleveringen te verstaan gegeven om af en toe eens te lachen of te grijnzen, want Josh Randall kwam wel heel onsympathiek over.

De tv-serie maakte hem bekend bij een groot publiek. Steve had al gezegd: “*I'm going to be the*

*biggest fucking star since Brando*” en hij had nog gelijk ook, want toen Brando wat ouder was en verkeerde keuzes aan rollen maakte of zich aanstelde in films die daardoor ontspoorde, praatte niemand meer over Marlon Brando. Steve kreeg al gauw de hoofdrol in twee lowbudgetfilms. In 1958 was dat *The Blob*, een griezelfilm over een monster dat er als een grote pudding uitzag. De film zou een soort cultstatus krijgen. In 1959 volgde *The St. Louis Bank Robbery*. Hij viel op en, ook in 1959, kreeg hij een bijrol in wat een grote oorlogsfilm moest worden met Frank Sinatra en Gina Lollobrigida: *Never So Few*.



Frank Sinatra, Charles Bronson, Philip Ahn, Steve McQueen en Peter Lawford in *Never So Few*.

**'HE EXCITES!'**  
(roddeltante Hedda Hopper)

Als je in 1959 de advertentie in de kranten zag van *Never So Few* (een titel die niemand begreep) dan vielen natuurlijk de namen in kapitale letters op van Frank Sinatra en Gina Lollobrigida. En onderaan stond Steve McQueen als eerste bijrolspeler vermeld. En als liefhebbers nog wat verder keken dan zagen ze dat de film was geregisseerd door westernexpert John Sturges. Dat kon dus niet misgaan, maar het werd een absoluut fiasco. Waarschijnlijk had MGM gedacht dat hun laatste film met box-office ster/zanger Frank Sinatra altijd wel een succes zou zijn, maar

blijkbaar had niemand het krakkemikkelige scenario gelezen over militairen die in WO2 in Burma vochten. Tenslotte was *The Bridge on the River Kwai* een paar jaar eerder een kaskraker geworden. Er was wel een probleem dat Hollywood al eerder had met *Ojective Burma*, waarin Errol Flynn eigenhandig Burma van de Jappen verlostte. Er kwam zware kritiek, niet omdat het een slechte film was, integendeel, maar omdat Burma voornamelijk een Britse aangelegenheid was.

Het was een geluk in *Never So Few* dat Rat Pack-vriend Peter Lawford van Britse afkomst was en dat de eveneens Britse, net onder contract geplaatste MGM-ster Richard Johnson

ook kon worden ingezet. Frank Sinatra—toen 44—was sinds zijn comeback in 1953 met *From here to eternity* (Oscar voor beste mannelijke bijrol) niet alleen een groot zanger, maar ook een gerespecteerd en succesvol acteur, zonder een Actors Studio-opleiding. De film mocht dan niet belangrijk zijn, werken met Sinatra zou voor McQueen een geweldige ervaring zijn. Hoe belangrijk wist hij toen niet, maar McQueen, Charles Bronson en James Coburn zouden later door Sturges gekozen worden voor *The Magnificent Seven* en *The Great Escape*. Steve McQueen had de rol te danken aan het feit dat Rat Pack-lid Sammy Davis Jr, die mee zou doen in een radio interview, zei dat hij een beter acteur was dan Frank Sinatra. Hij mocht niet meer meespelen. Een andere tegenvaller—misschien ook voor Sinatra—was dat Brigitte Bardot in de film haar Amerikaans filmdebuut zou maken. Maar ze kwam niet opdagen, waarschijnlijk omdat ze net met Jacques Charrier was getrouwd en al snel in verwachting was geraakt. Bardot werd vervangen door een andere sexy dame, Gina Lollobrigida.

Frank Sinatra zag er in de film even belachelijk uit. Hij had een rare sik en een droeg een junglehoed. Hij moet gevoeld hebben dat dit



Frank Sinatra en Dean Jones in *Never So Few*.

ridicueel was en ze verdwenen heel snel in de film. Als Sinatra weinig interesse in een film had, dan was hij niet te houden. Hij gedroeg zich als een dolle hond en haalde allerlei grappen uit. Het was aan Steve McQueen, bij gebrek aan de andere Rat Pack-leden, behalve Peter Lawford, om met die grappen mee te gaan. Frank was gecharmeerd van de jonge enthousiaste acteur en zei tegen Sturges "Geef hem maar een aantal close-ups." Sinatra werkte dus mee om McQueen verder te helpen. Voor hem was dit het laatste MGM avontuur: hij sprong over naar Warner Bros. waarvan hij een groot aandeelhouder werd met veel macht bij het bepalen van de films die hij wilde maken.

Ongeacht het succes van *Never So Few* in 1959 zou de film jaren later vele keren opduiken in re-releases als een film—volgens de advertenties—met Steve McQueen, Charles Bronson en Frank Sinatra. En dat verkocht pas echt.

**'Tijdens de opnamen van 'The Magnificent Seven' deden alle bijrolspelers hun stinkende best om hoofdrolspeler Yul Brynner te onttronen. Behalve Eli Wallach, die zat in zijn eigen universum.'**  
(Neile Adams)

Twee jaar na *Never So Few* deed John Sturges weer een western, het genre waar hij zo goed in was. De film, *The Magnificent Seven*, werd geproduceerd in Mexico door de Mirisch Brothers en maar één ding telde, namelijk dat Yul Brynner de hoofdrol ging spelen. Sturges moest zelf heel snel bepalen wie de andere rollen vervulden. *Never So Few* was in ieder geval goed voor het feit dat John Stur-



*Hell is for Heroes.* Harry Guardino, James Coburn, Fess Parker, Bobby Darin, Steve McQueen, Nick Adams, Mike Kellin.

ges vertrouwen had in de drie nieuwkomers: Steve McQueen, Charles Bronson en James Coburn. Brad Dexter had net in *Last train from Gun Hill* van Sturges gezeten, de Duitse acteur Horst Buchholz, die er on-Duits uitzag, had net in Engeland in *Tiger Bay* gespeeld en Robert Vaughn had een prijs gewonnen tegenover Paul Newman in *The Young Philadelphians*. Coburn was Vaughn tegengekomen en die had hem verteld over de western remake van *The Seventh Samurai*. James Coburn was heel erg geïnteresseerd in oosterse gevechten en vroeg of de rol van die magere Samurai met zijn zwaard al gecast was. Vaughn dacht van niet en Coburn ging er meteen achteraan. In de film hanteerde hij een stiletto.

Yul Brynner was de ster, voelde zich de ster en liet zich niet van de wijs brengen door de nieuwkomers. Hij had trouwens starpower

genoeg om invloed uit te oefenen op de eindmontage van de film. Er was een probleem, hij was kleiner Steve McQueen die ook al klein was. Brynner zette dus in scènes tussen de twee een kistje neer om groter te lijken, maar als hij even niet oplette haalde Steve snel wat zand weg onder het kistje. In een scène waarbij de zeven schutters door een riviertje reden op hun paarden met Yul Brynner voorop probeerden ze allemaal achter de rug van Yul op te vallen. De een zat aan zijn revolver, de ander trok een raar gezicht, maar Steve McQueen had de beste truc, hij boog voorover en schepte met zijn hoed water uit de rivier.

Steve McQueen was voor Yul Brynner de grootste bedreiging. Hij huurde iemand in die in de gaten moest houden wat McQueen uitvoerde. Toen John Sturges aan Brynner vroeg

wie die man was antwoordde Brynner: "Hij houdt McQueen's hoed in de gaten." Toen zes jaren later het vervolg *The Return of the Magnificent Seven* gemaakt werd met opnieuw Yul Brynner in de hoofdrol wilde de ster absoluut niet dat McQueen weer meedeed, zijn rol werd toen door de ongevaarlijke tv acteur Robert Fuller gespeeld.

Trouwens McQueen was toen al zo'n grote ster dat hij waarschijnlijk op de titels voor Brynner zou worden genoemd. Het vervolg miste al de magie van zijn voorganger en flopte. *The Magnificent Seven* was een fenomenaal succes en wordt nu gezien als een van de grote klassieke westerns.

**'Steve's own instinct guided him into being a star. He knew exactly what he was doing and where he was at every moment.'**

(John Sturges)

Steve was na *The Magnificent Seven* in drie films te zien waarin zijn acteerkwaliteiten beter tot zijn recht kwamen: *The Honeymoon Machine*, *Hell is for Heroes* en *The War Lover*. In de laatste twee (oorlogsfilms) als een man die in de strijd niet meer van ophouden weet, destructief is en ten onder gaat.

In 1963 presenteerde John Sturges aan de Mirisch broers een merkwaardig project. De mislukte ontsnapping van zo'n vijf en zeventig militairen uit een Duits concentratiekamp in WO2. Slechts drie lukt het.

“*The great escape*? Met maar drie mannen die zijn ontsnapt? Ben je gek?” zeiden de Mirisch broers.

“Daar gaat het nu juist om,” antwoordde Sturges, “het is het verhaal over hoe wij wonnen. Al die mannen, verschillend van karakter en uit diverse landen hebben maar één gedachte: ontsnappen. Al is het maar voor even, ze verslaan de meest georganiseerde mensen in de wereld, de militaire Nazi-machine. Begrijpen jullie het niet... dat is hoe we de oorlog wonnen!”

Ze begrepen het niet, maar gaven Sturges toch vier miljoen dollars om de film op locatie in Duitsland te maken. Een film zonder vrouw. Zelfs in *The Magnificent Seven* had nog een aardig meisje voor Buchholz meegegaan (Rosenda Monteros). Zonder romantiek zouden de vrouwelijke bezoekers het af laten weten. Dat bleek niet zo te zijn. John Sturges had een goede rol voor Steve McQueen die inmiddels een grote ster was. Hij zou de eigenwijze Virgil Hilts spelen die niet ophield te ontsnappen maar altijd weer gevangen werd genomen en eenzame opsluiting kreeg in de “cooler”. En Charles Bronson en James Coburn waren ook weer van de partij.

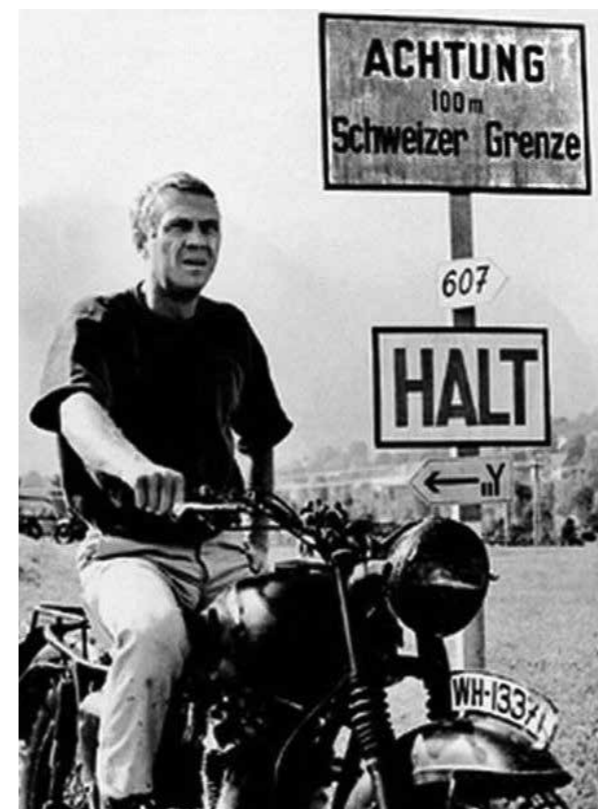
Maar al gauw begonnen de problemen. Steve McQueen wilde veranderingen in het scenario. Voornamelijk om zelf beter uit de verf te komen; hij bedacht een grootse achtervolging door de Beierse Alpen op een motor, achtervolgd door Duitse soldaten op motors. Het zou uiteindelijk de spannende scène worden die de film beroemd maakte. McQueen reed niet alleen zelf, maar deed ook het motorwerk van de Duitsers. Alleen het shot dat hij over een hek gaat en in het prikkeldraad

eindigt werd door zijn stuntman Bud Ekins volbracht. Alle publiciteit ging naar die spectaculaire sprong waarbij verzwegen werd dat niet Steve, maar zijn stuntman het gevaarlijke werk had gedaan.

Verder maakte Steve zich terecht zorgen over James Garner die de tweede hoofdrol had van charmante “scrounger”, de gevangene die alles gapte wat maar van pas kon komen voor de ontsnapping: kledingstukken, brilletjes, identiteitspapieren, etc. Een leuke rol. Lange discussies met de productie en Sturges volgden. James Coburn: “We wisten niet wanneer Steve zou opdagen. Of hij nog zou opdagen. We filmde om hem heen tot de problemen waren opgelost.”

Een paar jaar eerder was *The Guns of Navarone*, een oorlogsfilm als avonturenverhaal met wat drama erin, een grote hit. Sturges had goed gegokt: ook dit avontuur zou aanslaan. John Sturges’ tolerantie voor excentriek gedrag ging ver. Hij kon harde filmsterren aan: Spencer Tracy, Ernest Borgnine, Lee Marvin en Robert Ryan bij *Bad Day at Black Rock*; Burt Lancaster en Kirk Douglas bij *Gunfight at the OK Corral*; Richard Widmark bij *The Law and Jake Wade*. Sturges zei gewoon: “Als iemand op de set arriveert die zijn teksten niet kent, wel, dan wachten we gewoon tot hij ze wel kent.”

James Coburn die behalve in de twee Sturges films ook met Steve in *Hell is for heroes* van Don Siegel had gespeeld omschreef Steve als volgt: “Ik weet niet wat Steve’s IQ was, maar hij liet producenten en managers heen en weer rennen toen hij het in Hollywood had gemaakt en dat was fantastisch om te zien.



McQueen in *The Great Escape*. BOVEN: met regisseur John Sturges.

**One more little push and I couldda gone bad. I still don't know what kept me from it.  
I had no education, could hardly talk so people could understand me.  
I wanted to be an individual.  
I wanted recognition.**

Hij iet die filmmogols echt bewegen. Het was een plezier om dat te zien. Hij vroeg om de raarste dingen, echt bijzonder, zoals dat al zijn jeans schoongemaakt en geperst moesten worden. Hij vroeg het en zij deden het.”

Het was een machtspelletje en naarmate zijn macht groeide, zo groeide het spel. Maar volgens de mensen die met hem werkten had dit alles ook te maken met een grote onzekerheid, een verlamme angst dat dit alles niet echt was. En hij moest zichzelf steeds opnieuw bewijzen dat het echt was.

Na *The Great Escape* zat hij in een paar drama's om te bewijzen dat hij echt kon acteren: *Soldier in the rain*, *Love with the Proper Stranger* en *Baby the Rain must Fall*. Prima films en hij bewees een goed acteur te zijn, maar de mensen die hem zo gewaardeerd hadden als waaghals in *The Great Escape* en *The Magnificent Seven* zaten op spectaculairdere films te wachten.

In 1965 deed hij *The Cincinnati Kid* waarin hij het als jonge pokerspeler opnam tegen oude rot Edward G. Robinson. Het was een film zonder actie, maar toch met twee mooie dames, Ann-Margret en Tuesday Weld, en ook wel spanning in het kaartspel. Het leverde een enerverende film die nu tot de klassieken behoort. Zijn populariteit groeide echter met de western *Nevada Smith* waarin hij wraak neemt op de bandieten die zijn ouders hebben vermoord en *The Sandpebbles* waarin hij



In *The Sandpebbles*.



In *Nevada Smith*.



*Bullitt*

als marinier betrokken raakt bij de politieke situatie in het China van 1926.

Steve McQueen was nu een van de topsterren, de ander was Paul Newman die meestal als eerste een goed script aangeboden kreeg. Kirk Douglas en Burt Lancaster waren langzamerhand de oude garde. Charles Bronson bouwde een carrière op in Frankrijk, James Coburn was even populair als geheimagent Flint in twee films, Clint Eastwood profileerde zich met drie spaghettiwesterns van Sergio Leone en Burt Reynolds was nog geen acteur van betekenis.

In 1968 deed Steve McQueen met als tegen­speler Fay Dunaway de beschaafde misdaad film *The Thomas Crown Affair*. De film werd met veel flair gemaakt door Norman Jewison die Steve had geregisseerd in *The Cincinnati Kid*. Maar Steve in een net pak, cocktails drinkend en polo spelend was ook niet bepaald de

Steve die men wilde zien. Wel in de film die hij datzelfde jaar maakte, *Bullitt*, waarin hij racend door San Francisco een misdadiger probeert te vangen. Robert Vaughn, met wie Steve in *The Magnificent Seven* had gespeeld waarin deze de goed geklede gunfighter was met een burn-out, was ook van de partij. Hij speelde in *Bullitt* de gladde advocaat in strak pak die Steve de opdracht geeft om zijn getuige te bewaken. *Bullitt* werd een van Steve's grootste successen.

1969 brak aan en er rouleerde een script in Hollywood van William Goldman dat je kon omschrijven als een gouden script: *Butch Cassidy and the Sundance Kid*. En de hoofdrollen waren uitermate geschikt voor Paul Newman als Butch en Steve McQueen als Sundance. Een gouden team. Succes verzekerd.

Paul Newman was Steve's grote voorbeeld geworden. Paul was Steve altijd net iets voor

met zijn successen. Hij was alles dat Steve wilde zijn: Newman was coureur, hij acteerde, hij was een intellectueel, en hij had een privé­leven en een privé liefde met dezelfde vrouw (Joanne Woodward). Hij had een reputatie een gevoelig mens te zijn met een goede achtergrond. Toch werd hij als mannelijk gezien. Newman was verbaal goed, intelligent en hij zat goed in zijn vel. Alles wat McQueen niet was.

Er werd een ontmoeting gepland tussen de twee sterren. Alleen Steve herinnerde zich dat hij een piepklein rolletje had gespeeld in *Somebody Up There Likes Me*, waarbij hij uit Pier Angeli's limousine werd gegooid in de kou. Hij vroeg meteen top-billing (zijn naam voor die van Paul Newman op de titels en poster). Newman's Agent Freddie Fields die er bij was herinnert zich:

“Het kon Paul Newman niets schelen wie top

billing kreeg, maar Steve maakte er heel erg een punt van. Om de deal te redden, kwam ik met een briljant idee, een van de sterren kreeg top billing en de ander first billing. De een zou zijn naam links krijgen, onderaan, de ander zijn naam rechts, bovenaan. Paul Newman keek naar het voorbeeld en zei gemakkelijk: ‘Ik neem welke dan ook.’”

“Je zag aan Steve dat hij dacht dat hij belazerd werd. Dat er iets achter zat. Hij had eigenlijk willen zeggen dat het hem ook om het even was, maar hij was bang dat hij bedonderd werd.”

Hij vroeg Fields om advies: “Welke positie zou jij nemen?” Maar Fields die geen agent van Steve McQueen was, was bang om hem te adviseren. Hij wist dat als hij een suggestie deed, Steve hem zou beschuldigen van partijdigheid. Er kwam geen deal en een jonge acteur, Robert Redford, werd de Sundance



Kid en de film was een overslaand succes. Steve hield er een frustratie aan over en zei ooit tegen Freddie Fields: “Weet je wat er gebeurt, Freddie? Elke keer als ik auto rij en ik kijk in die verdomde achteruitkijkspiegel, dan zie ik Robert Redford.”

In 1969 maakte Steve een klassefilm (van Mark Rydell) naar een verhaal van William Faulkner, *The Reivers*. Ook weer om te bewijzen wat en goed acteur hij was. Geen succes...

**‘We will make that film [‘Le Mans’].  
And it will damn near kill us all.’**

Robert Relya (producer)

Steve McQueen had een passie voor snelle auto's en motorfietsen. Hij had een groepje vrienden, voornamelijk stuntmannen en de acteur Don Gordon, die de weekenden doorbrachten met hardrijden. En als hij een film deed liet hij ze overkomen of bezorgde hij ze een baantje. Zijn droom was om een racefilm te maken die oorspronkelijk *24 Hours of Le Mans* zou heten. Het zou Steve's versie worden van de Grote Amerikaanse roman, de ultieme racefilm.

Op 7 juni 1970 zouden de opnamen beginnen. Hij had dialoog tot een minimum teruggebracht. John Sturges, die de regie deed, was het niet eens met Steve en probeerde hem toch af en toe wat te laten zeggen. Een ander probleem was het ontbreken van een goed script. Sturges had bij *The Great Escape* ondervonden dat er toch een mooie film kon uitkomen door tijdens de opnamen scènes te herschrijven. Steve had bij *Bullitt* met een zwak script gewerkt, maar Steve had door zijn charisma de film daar bovengeduid. John

Sturges had nu te maken met een acteur die toen al eigenwijs was. maar nu als absolute ster en producer onhandelbaar was.

Steve was al heel lang bezig met het voorbereiden van zijn racefilm en hij was in alle staten toen James Garner in 1966 in *Grand Prix* zat, de racefilm om een einde te maken aan alle racefilms. Opgenomen in het spectaculaire 70 mm Todd AO met een sterke cast: Garner, Yves Montand, Antonio Sabata, Françoise Hardy, Toshiro Mifune en Eva Marie Saint, was *Grand Prix* niet alleen een racefilm met veel karakters en verhaallijnen, maar ook een film over het belangrijkste autoevenement ter wereld met veel circuits. McQueen had die film eens goed moeten bestuderen om de fouten te vermijden die hij bij *Le Mans* ging maken. Er was geen goed verhaal, de race van 24 uur was niet erg spannend en de acteurs (racers) waren met hun helmen en doekjes voor hun gezicht onherkenbaar.

Maar Steve McQueen was een koppige man en geloofde dat hij zijn film door zijn aanwezigheid naar een grote hoogte zou kunnen tillen. John Sturges haakte af omdat hij geen vat op McQueen had. En dit was notabene een regisseur van klasse die McQueen beroemd had gemaakt. Er was een regisseur nodig, maar niet een die Steve McQueen ging vertellen hoe alles moest verlopen. Hij koos voor de routine-regisseur Lee H. Katzin die op tv afleveringen van o.a. *Hondo* en *Mission Impossible* had gedaan en recentelijk twee speelfilms. Katzin begreep dat hij niets te vertellen had, maar na afloop zou er een Steve McQueen-film zijn met zijn naam erop als regisseur. Het hielp niet, hij zou voornamelijk een tv-regisseur blijven tot 1999. Hoe onbelangrijk hij was



Steve McQueen in *Le Mans*.

bleek wel uit het incident, toen hij McQueen aansprak met “Steve” en de acteur nijdig antwoordde: “Mr. McQueen voor jou!”

Neile kwam met de kinderen naar de set wat ze niet vaak deed. Hij was openlijk onbeschoft tegen haar, waar iedereen bij was. Later zou Neile zeggen dat Steve volslagen krankzinnig was tijdens *Le Mans*. Met het maken van *Le Mans* was Steve McQueen niet iets moois aan het maken, hij vocht een oorlog. En hij verloor. *Le Mans* werd over een periode van anderhalf jaar gemaakt en kostte ten miljoen dollars. Omdat de film zwaar over budget was gegaan had Steve zijn eigen salaris (\$ 750.000) in de film gestoken. Hij bleef weg van

de montage en postproductie en toen hij het eindresultaat zag vond hij de film goed. Maar hij gaf wel toe dat hij fout zat en dat Sturges gelijk had gekregen toen hij zei dat film een verhaal nodig had. Een criticus schreef: “Wat we van Steve McQueen zien zijn wat strakke blikken in de richting van de andere coureurs en naar zijn leading lady (Elga Andersen). Hij mompelt maar enkele zinnen dialoog, die onverstaaanbaar zijn, en stapt in zijn auto die twee uur lang lawaai maakt. Zelfs een ster als McQueen komt hier niet mee weg.”

*Time Magazine* noemde *Le Mans* met een verwijzing naar *Grand Prix* deze film *Le Petit Prix*. Cinema Center Films die de film had

geproduceerd, leed een groot verlies en moest de andere films die ze wilden maken schrappen.

Thys Ockersen: "Ik zag *Le Mans* in een Londense bioscoop in 1971 toen hij net draaide. Behalve dat het een vervelende film was, hielp het niet dat het geluid in de zaal zacht stond. Nogal merkwaardig als je de raceauto's optimaal wil horen. Deze onverklaarbare vertoning werd opgelost toen ik korte tijd later op de set van *Diamonds are forever* in Pinewood de geluidsman, John W. Mitchell, sprak die vertelde dat hij ook het geluid had gedaan van *Le Mans*. Hij had vernomen dat burens van de bioscoop hadden geklaagd over het lawaai van de film en daarom was de volumeknop een stuk omlaag gedraaid." Een goede manier om een film om zeep te helpen.

**"Mensen willen roem om veel redenen: sommigen voor erkenning, sommigen voor geld. Steve wilde roem voor macht; niet de macht om de wereld te beheersen, maar de macht om mensen naar zijn pijpen te laten dansen..."**

(Rick Ingersoll, publiciteitsagent)

Niet alleen had Steve met een film te maken die een gigantische flop was, maar ook zijn huwelijk met Neile was over. Ze kon het niet meer aan, de vele vriendinnen en scharrels, de cocaïne, de ruzies, zijn irrationele gedrag etcetra. Ze vroeg in oktober 1971 scheiding aan en Steve kon het niet geloven. Hij sprak een jaar lang niet met haar. Neile kreeg de helft van hun bezit. "Ze verdient elke penny," zei Steve "Zonder haar zou dit er allemaal niet zijn."



McQueen met zijn vrouw Neile Adams in 1965 in Monaco.

Steve's carrière was niet voorbij. Hij produceerde en presenteerde een documentaire over motorracen, die slechts \$ 300.000 kostte, *On any Sunday*. Hij reed er zelf ook in. De film werd goed ontvangen. In 1972 speelde hij onder regie van Sam Peckinpah in de moderne western *Junior Bonner* als rodeorijder en hij kreeg uitstekende kritieken. Aan 'tough guy' Peckinpah, die in 1969 roem had vergaard met de bloederige western *The Wild Bunch*, had McQueen een waardige medestander (of tegenstander). Een volgende film *The Getaway* had een karakter, Doc McCoy, helemaal in het straatje van Steve McQueen: zelfverzekerd, koel, professioneel en scherp. Hij was een misdadiger die uit de gevangenis komt en belazerd wordt door ergere bandieten (Al Lettieri, Ben Johnson, Roy Jenson, Bo Hopkins). De film eindigt met een enorme shoot-out in een hotel in El Paso, bij de grens van Mexico aan de Rio Grande. Een plek waar Hollywood ver vandaan ligt en Peckinpah zijn gang kon gaan. Dat wil zeggen: de schietpartij was heftig met veel slow-motion opnamen van lichamen, doorzeefd met kogels. Helemaal Peckinpah-stijl. Het was 1972 en de films in Amerika waren harder geworden. Gene Hackman had *The French Connection* gedaan,



BOVEN: *Junior Bonner*. ONDER: *The Getaway*.

Clint Eastwood *Dirty Harry*, Charles Bronson *The Mechanic*; Lee Marvin *Point Blank*. Het Vietnam-conflict had zijn sporen achtergelaten op de dagelijkse tv. Films werden meedogenlozer. Zelfs de brave Dustin Hoffman had op het Engelse platteland in *Straw Dogs* gajes afgemaakt die hem en zijn vrouw bedreigden.

Steve kreeg als tegenspeelster model Ali McGraw die beroemd was geworden door het melodrama *Love Story* waarin ze dood ging. Ze trouwde met Robert Evans, een voormalig acteur die uiteindelijk een van de machtigste mensen in Hollywood werd vanwege zijn positie als studio producer bij Paramount. Hij was o.a. verantwoordelijk voor *The Godfather*. Hij had zijn beeldschone vrouw Ali beloofd dat ze de hoofdrol van Daisy zou krijgen in *The Great Gatsby* tegenover Robert Redford. Maar eerst ging ze naar El Paso om in *The Getaway* te spelen als geliefde van Steve McQueen. Een domme beslissing. Evans had moeten weten dat eenzame actrices op desolate locaties ver van huis in de armen vallen van hun tegenspelers. Ze was een gemakkelijke prooi voor de eenzame McQueen en ze viel als een blok. Tegen de tijd dat Evans naar El Paso vloog om de stand van zaken te bekijken was hij te laat. Steve en Ali waren een item, onafscheidelijk: *The Beauty and the Beast*. Daisy zou ze nooit meer spelen. Dat werd (wat een vergissing!) Mia Farrow. Ali had Robert Evans gewaarschuwd: "I am a hot woman, I need attention". En zo kreeg Steve er een mooie vrouw bij en een kersverse baby.

*The Getaway* was een groot succes. Over *Le Mans* werd niet meer gepraat.

Ze trouwden op 13 juli 1973 in Cheyenne, Wyoming. Steve was toen 43, Ali 34.

### When I believe in something, I fight like hell for it.

Steve's filmcarrière was weer helemaal floreerend. In 1973 speelde hij zijn vermoedelijk beste rol als gevangene van Duivels eiland in *Papillon*. De titel verwijst naar de tatoeage van een vlinder (symbool van de vrijheid) bij Henri Charriere, die in 1968 het boek had geschreven over zijn ontsnapping van Duivelseiland als enige gevangene ooit. De tweede rol was voor een zwaar bebrilde Dustin Hoffman als een vervalser die langzamerhand gek wordt op dat eiland. Steve zette alles op alles om de getormenteerde en mishandelde Papillon neer te zetten. Een werkelijk schitterende rol ontdaan van elke glamour. Hij had er een Oscar voor moeten hebben. Franklin Schaffner (van *Patton*) regisseerde de film. Critici en publiek waren vol lof.

Intussen was Steve McQueen een onmogelijk mens geworden om voor de camera te krijgen. Hij eiste van te voren anderhalf miljoen dollar als hij een script van een producer moest lezen. Ging de film niet door dan kreeg je je geld terug. Ging de film wel door dan moest er nog eens anderhalf miljoen bijkomen als gage voor Steve. Later vroeg hij zelfs vijf miljoen als gage.

Uiteindelijk werden Paul Newman en Steve McQueen in 1974 toch bij elkaar gebracht voor de rampenfilm *Towering Inferno* en kon de magische creditverdeling plaats vinden:



BOVEN: *Papillon*. ONDER: *Towering Inferno*, met Paul Newman.

Bovendien stond Steve erop dat hij niet meer dialogen had dan Newman. Steve had eerst Newmans rol van de architect die voornamelijk met Faye Dunaway in bed ligt, aangeboden gekregen. Steve voelde instinctief aan dat het beter voor hem was om de actierol te nemen. De brandweercommandant. Als salaris kreeg hij 1 miljoen dollar en 7½ procent van de opbrengst. Hij ontving uiteindelijk 12 miljoen dollar. Het werd zijn meest succesvolle film.

Hij maakte drie jaar lang geen film meer en als de telefoon ging voor Ali met een aanbieding dan bemoeide hij zich er mee. Hij was bang dat wat met Bob Evans was gebeurd ook met hem kon gebeuren. Hij wilde niet dat een andere acteur Ali kuste. Steve had heel wat scripts geweigerd: *King Rat*, *The Victors*, *The French Connection*, *Dirty Harry*, *Ocean's Eleven*, *Islands in the stream*, *The Missouri Breaks*, *A bridge too far*, *Apocalypse Now*, *Close Encounters of the Third kind*, *Superman*, *Raise the Titanic*, *Tai-Pan*.

In 1978 kwam hij terug met *An enemy of the people* gebaseerd op een toneelstuk van Henrik Ibsen. Het was een verhaal van een dokter die vecht tegen de bewoners van een stadje voor zijn principes. Namelijk het sluiten van besmette baden. Geen actie, veel dialogen. Niemand begreep waarom McQueen zo nodig deze film moest maken, hij was bovendien onherkenbaar met zijn grote haar-dos en zware baard. Het avontuur van maar twee miljoen dollar werd een fiasco. Niemand wilde de film zien.

Intussen had Ali McGraw zich al die jaren opgeofferd voor Steve. Als hij in de woestijn met zijn vrienden op de motoren ging cross-

sen, wachtte zij geduldig in de trailer tot de dag voorbij was. Ze vroeg zich langzamerhand af waarom ze haar luxe leven in Beverly Hills en haar filmcarrière had opgeofferd voor Steve McQueen.

Steve zag intussen een nieuwe dame, Barbara Minty, een model, die zijn derde vrouw zou worden. Ali luisterde in 1977 niet meer naar Steve en ging in New Mexico aan *Convoy* werken onder regie van Sam Peckinpah die door veel drugsgebruik nauwelijks meer in staat was om te regisseren. Toen ze na afloop naar huis ging was haar huwelijk voorbij.

### DE COME-BACK KID

In 1980 maakte Steve McQueen zijn laatste twee films: *Tom Horn* en *The Hunter*. Het grote publiek was zich niet bewust van de Ibsen-mislukking. Steve was nog altijd de held van *The Getaway* en *Towering Inferno*. Maar met zijn vijftig jaren was de glans er van af. Het waren middelmatige films en hij was eigenlijk al ziek. Het was begonnen met hoesten dat niet ophield en daarna kortademigheid. De kanker was niet te stoppen en tenslotte belandde hij in een kliniek in Mexico waar ze nog probeerden een tumor van vijf pond van zijn lever te verwijderen. De operatie was geslaagd, maar zijn hart hield het niet vol en op 7 november 1980 stierf hij. Hij werd gecremeerd. Zijn as werd uitgestrooid over de oceaan.

—Thys Ockersen

## CHARLIE CHAPLIN ONTMOET HELLEN KELLER



In 1918 terwijl Charlie Chaplin bezig was met *Sunny Side* kreeg hij bezoek van de blinde/doofstomme Helen Keller, een vrouw die toen ze negentien maanden oud was een ziekte kreeg die de toestand veroorzaakte waarmee ze de rest van haar leven mee was opgescheept. Ze werd geboren op 27 juni 1880 in Tuscumbia, Alabama. Haar lerares werd Anne Sullivan die Helen ging helpen toen ze zeven was en negen-en-veertig jaar haar begeleidster en vriendin was. Helen was een uitermate intelligent meisje die haar handicap overwon en schrijfster, politiek activiste en redenaar werd. Ook was ze de eerste doofstomme/blinde vrouw die een kunstdiploma haalde.

¶We kunnen dus aannemen dat Helen Keller nooit een Charlie Chaplin film zag, alleen maar verhalen had gehoord over Charlie Chaplin. Maar op deze pas opgedoken foto kan je zien dat zij Charlie betast om er een idee van te krijgen hoe de komiek eruit ziet. Het is een ontroerende foto. Het is niet onwaarschijnlijk dat deze ontmoeting de inspiratiebron is geworden voor *City Lights* in 1931, waarin Charlie een blind bloemenmeisje ontmoet (Virginia Cherrill).

T.O.

### CLINT EASTWOOD



**Ik wou dat ik voortaan Clint Eastwood was, dan zou ik in zijn open landschap wonen en daar mezelf een dolend ridder tonen, te paard op queeste over prairiegras.**

**Dat zou ik doen als ik Clint Eastwood was. Ik zou de goeden om hun deugd belonen, de slechterik genadeloos onttrenen en zwijgend weggaan in mijn zwarte jas.**

**Althans als ik voortaan Clint Eastwood was. Dan droeg ik grote, breedgerande hoeden en bleef me naar elk schrijnend onrecht spoeden, maar zakte nooit in een moreel moeras.**

**Niet slecht of lelijk, maar echt béregoed zou ik dan zijn, als Clint in Hollywood!**

—Peter Cuijpers

# DE JACHT OP CELLULOÏD



door  
Michael Helmerhorst

Midden jaren tachtig breng ik lange zomer, herfst en wintervakanties door aan de oostkust van Amerika, op dat moment het Mekka voor de fanatieke filmverzamelaar.

Wie in Nederland zijn buik vol heeft van afgeragde 16mm kopieën uit de catalogi van een handvol verhuurders, wijkt alsnel uit naar het land van belofte waar zelfs de taxichauffeurs blijk geven van cinefilie.

“What do ya get there, sonny?”

Beladen met filmblikken nestel ik mij op de achterbank van een Yellow Cab.

“*Creature of the Black Lagoon?* That’s Jack Arnold! Saw it on TV last week”

In het kielzog van enkele gehaaide porno-importeurs uit de randstad achterhaal ik namen en telefoonnummers van filmdealers en laboratoria in New York en omstreken.

Dan zijn er nog rommelwinkels in Manhattan die naast kreupele projectoren (Kalart Victor)

ook 16mm reels hebben rondslingeren en bij doorvragen wel weer iemand weten die zo nu en dan complete features te koop heeft, direct vanuit de achterbak van de Chevy Corsair leverbaar, cash on delivery, no rights given or implied.

Op deze manier bemachtig ik in één koop drie puntgave rolprenten op 16mm, waaronder: *The Night & The City* 1950. Regie: Jules Dassin met Richard Widmark als small-time crook in naoorlogs London.

De met schilderachtige namen als Bob de Pietro en Jack Rizzo getooide handelaars in nieuwe kopieën opereren vanuit kleine rommelige kantoortjes met totaal onverschillige zwarte secretaresses die hun tijd uitzitten.

“No..Jack’s not in for the day, he’s upstate, call this numbah...”

Of ze gebruiken een ijzige joffer in een trendy Soho-loft als front voor hun transacties. \$ 400 voor *Kiss me Deadly* (Aldrich) op 16mm is een koopje.

De Nederlandse Porno-Baronnen doen thuis heel geheimzinnig over de filmbranche vanwege de alom vertegenwoordigde FBI! In de praktijk is het handiger voor de amateur-importeur om niet over

Schiphol maar over Brussel of over Luxemburg te vliegen. Wie met vijf Samsonites barstensvol filmrollen op Schiphol gecheckt wordt maakt kans op een strenge naheffing van de importbelasting, waarbij métrages ruim worden ingeschat door de dienstdoende douanier.

Via de onvolprezen film-courant *The Big Reel* leer ik een aantal handelende verzamelaars kennen waaronder ene Alexander Soma die transacties regelt vanuit het kantoor van zijn werkgever op Madison Ave.

Soma verdient de kost als layout man en graphic designer (Old School ) en heeft als bijverdienste het distribueren van curieuze films en artwork (posters en stills) onder de betere clientèle te Manhattan. Alex is een onversneden cinefiel en crypto-nicht die zijn diensttijd in Duitsland volbracht in dezelfde lichte als Elvis Presley.

Op een smoorhete augustus-middag vervoeg ik mij ter zijner burele om een spoel met vijf vintage SF-trailers op te halen.

Soma is in een opperbeste stemming. “Well, Mr. Helmerhorst...if you hang around a little bit longer, you’ll meet one of my best customers so far, a connoisseur of cinematic art pur sang!!”

Niet veel later rinkelt de telefoon en Alex spoedt zich met de hoorn in de hand naar het raam aan de straatzijde.

Langs de stoeprand staat een over stretchte limo van waaruit zich een vierkante gestalte losmaakt. Soma heeft waarschijnlijk de achtergebleven inzittende aan de lijn: “Marty you should come up yourself, I’ve got more footage and things from the Greek Estate then listed originally. You’ll better see it now right away...”

Inmiddels staat er een kleerkast-vormige persoon in het kantoor die Soma een couvert overhandigt en zonder verder iets te zeggen met twee film-collies wil vertrekken.

Alex weet de man te overreden zijn buitenformaat handy te pakken om opnieuw het autonummer te draaien.

“Marty...? Just spend 15 minutes of your valuable time and come up to see the goods...”

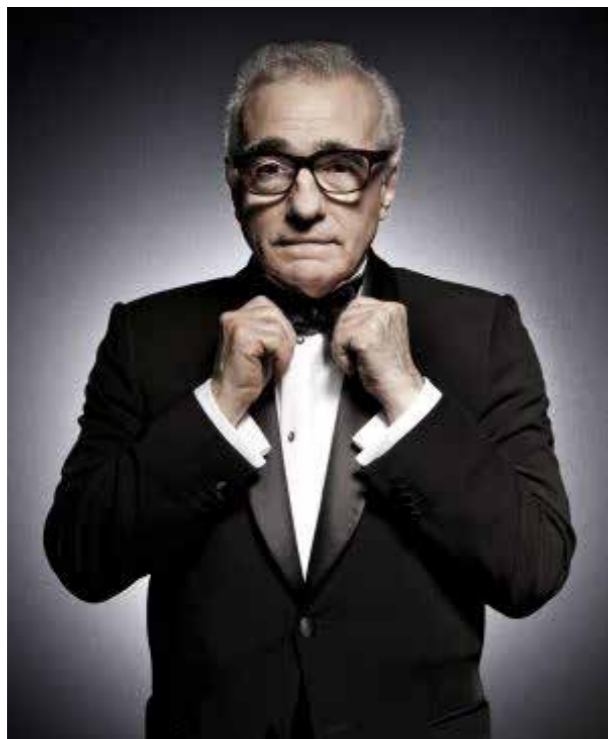
Uiteindelijk betreedt de kleine grote man himself het kantoor en wimpelt de



*Night and the City*



*Kiss Me Deadly*



Martin Scorsese

kleerkast terug naar de limo. De munt valt, dit moet Martin Scorsese zijn, op mitraillette snelheid pratend richt hij het woord tot Alex die alle laden van zijn voorraad opentrekt. De twee andere lay-out mensen houden zich wijselijk op de vlakte. “Marty... meet Michael from The Netherlands, he’s a longtime collector” Scorsese begint mij onmiddellijk in rap tempo het hemd van het lijf te vragen over min of meer obscure Europese films. Zo komt het gesprek bijvoorbeeld op *Forbidden Christ* (1950) aka *Strange Deception* van de Italiaanse duizendpoot Curzio Malaparte. Ik bezit inderdaad een 16mm kopie die weliswaar Vlaams/Frans is ondertiteld zo deel ik de maestro mede, waarop hij zich lichtelijk teleurgesteld kwiek naar Alex wendt

die inmiddels meer laden heeft opengerukt teneinde de Connaisseur Number One met oogstrelend artwork en filmreels te verleiden. Alex ziet kans om een topstuk uit “The Greek Estate” aan Scorsese te slijten: Een Mint IB-Techni-color Scope print van *Spartacus* (van Kubrick) drie bomvolle spoelen schoon aan de haak voor \$950,00. Kassa.

Even snel als hij verscheen is de klant weer in de lift naar omlaag.

Alex wist zich het zweet van het voorhoofd en controleert of zijn Elvis-kuif nog overeind staat. De andere employees komen schoorvoetend vanachter hun tekentafels vandaan.

De munt valt opnieuw: zelfs Scorsese himself is op celluloid-jacht om materiaal te kunnen screenen in zijn rol als Film Professor. Het enige wat via de gewone kanalen te krijgen is staat op het beroerde video-formaat NTSC.

Alex trekt een fles gin uit een diepe lade tevoorschijn.

“Time for a drink Mr. Helmerhorst...”

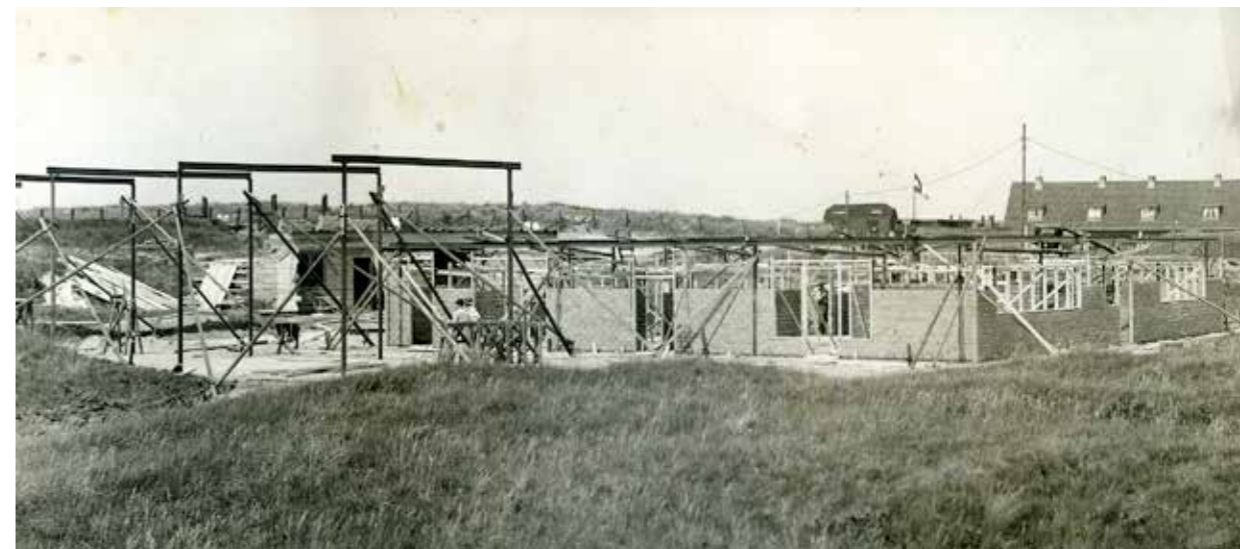


The Forbidden Christ



Spartacus

# Een luchtkasteel in Ter Heijde



**Dit is een verhaal uit de oude doos. Het speelt in 1933. Het is het verhaal van de bouw van een filmstudio die niet doorging. De foto hierboven laat zien hoever de bouw was gevorderd. De plaats van handeling is een duinpan aan de Noorseekust bij Terheijde, in het Westland. Een onwaarschijnlijk locatie? Ach, de grond was goedkoop...**

door  
Bram Reijnhoudt

**M**OOIE plannen, luchtkastelen, hele Men halve mislukkingen—Nederlandse filmproducenten weten ervan mee te praten. Neem de studiobouw. Filmstad bij Den Haag hield ‘t nog geen tien jaar vol en Cinetone bij Amsterdam moest zich soms in leven houden door woonarken te bouwen. De hevigste mislukking speelde zich af in 1933 bij Ter Heijde, waar driehonderd jaar eerder Maarten

Harpertz. Tromp was gesneuveld. Met de eerste geluidsstudio voor speelfilms liep het al even slecht af.

De Filco Film Onderneming in Den Haag was een bedrijf waarje foto en filmapparatuur kon kopen. Eigen productie kwam op gang toen directeur Adhemar Ryckaert—een in Watersgraafmeer geboren Belg—een order van Philips wist binnen te slepen voor het vervaardigen van enkele reclamefilms. Het gaf hem de moed door te gaan. Waarom geen echte speelfilms? Overal in Europa waren studio’s verzezen om geluidsfilms te kunnen maken; Nederland liep jaren achter. Nederlandse filmsterren boekten successen in het buitenland. Ryckaert liet het oog vallen op een terrein in de duinen bij Ter Heijde aan Zee, gemeente Monster. Voor een schappelijk bedrag van dertig duizend gulden zou hij daar, in laagbouw om het landschap te sparen, een moderne studio kunnen neerzetten met

kleedkamers, laboratorium en een atelier voor decorbouw.

Hij legde zijn plannen voor aan het gemeentebestuur. Als eerste producties waren een drietal 'Musical Songs' voorzien, korte films die niet meer dan drieduizend gulden per stuk hoefden te kosten. Daarna kon een speelfilm worden gemaakt voor dertig duizend gulden bij een draaitijd van anderhalve maand. 'Na deze film', aldus Ryckaert, 'zouden wij met een kleine detailverandering aan de decors en opnamen uit andere hoeken, alsmede

ander meubilair, een andere film kunnen maken voor twintigduizend gulden.'

Het ging in die crisisjaren slecht met de tuinbouw in het Westland en burgemeester Kampschöer had wel oren naar de Haagse plannenmaker. Ryckaert wist het mooi voor te stellen. Hij zou Truus van Aalten en Lien Deyers terughalen naar Holland. Annex aan zijn studio werd een publiek restaurant gebouwd, waar 'gewone' mensen zouden kunnen eten in het gezelschap van deze sterren die in Duitsland furore hadden gemaakt en nu in

Ter Heijde hun lunch gebruikten tijdens een draaipauze. Monster zou zeker en gewis het Hollywood van Holland worden.

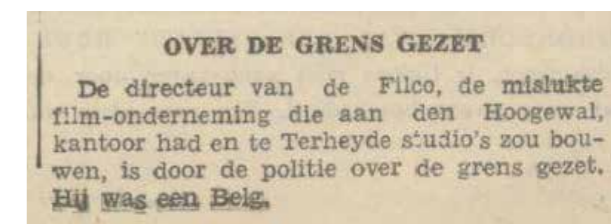
Dit was precies wat een groot deel van de gemeenteraad niet wenste. Grote en kleine christelijke partijen hadden een grote stem in het kapittel. Blijken de notulen van de raadsvergadering was bijvoorbeeld de heer Kruk er diep van overtuigd dat 'bioscoopvoorstellingen in het algemeen het volksleven ondermijnen'. Hij tekende protest aan tegen de plannen: 'onze gemeente gaat er meer en meer op achteruit.' De raadsleden vroegen zich af, of het restaurant met de etende filmsterren ook op zondag geopend zou zijn? De geestelijke en zedelijke schade zou onherstelbaar zijn. Raadslid Van den Beukei formuleerde het krachtig: 'Zonder nu iemand te willen kwalificeren mag toch worden gezegd dat er in de filmwereld uitingen zijn, veelal andere levensgewoonten en zeden (...) als gevolg van hypermoderne opvattingen. Wij mogen en kunnen niet in de hand werken dat de trek naar wat van God en zijn dienst afvoert, door de gemeentelijke overheid wordt bevorderd en gevoed.'

Ondanks de bezwaren werd het studioplan

met negen tegen vijf stemmen aangenomen. Ahdemar Ryckaert krijgt het duinterrein in huur voor 750 gulden per jaar.

In mei 1933 begint de bouw van studio A. Een maand later blijkt Filco nog steeds de huur niet te hebben overgemaakt en in juli gaat de aannemer klagen dat hij geen centen krijgt, terwijl er al flink gebouwd is. Ryckaert laat weten dat zijn financiers 'nu zij door valutaspeculaties meer van hun geld denken te maken' hem doodgewoon 'hebben laten zitten met alles, behalve geld.' Hij denkt een oplossing te vinden door een ieder die betrokken wil worden bij de studio, te verplichten aandelen te kopen. Het mag niet baten.

Nog voor 1933 ten einde is, wordt de nog niet half voltooide studio afgebroken. En Adhemar Ryckaert? De politie zette hem het land uit, op verdenking van zwendel. Het was een klein, bijna lakoniek berichtje in de krant:



TRUUS VAN AALTEN was in de jaren twintig van de vorige eeuw beroemd in Duitsland. Ze speelde in Duitse films als het frisse, spontane meisje dat in haar lten en doen nogal afstak tegen de minder uitbundig opgevoede Duitse jeugd. In de jaren derig kwam zij terug naar Nederland. Ze speelde in 1934 de titelrol in *Het meisje met den blauwen hoed* (naast onder andere Lou Bandy en Roland Varno), maar daar bleef het bij. Het zou haar Duitse accent zijn geweest, dat haar minder geschikt maakte voor verder filmwerk.



LIEN DEYERS woond in Oostenrijk bij haar stiefmoeder toen ze door een filmblad gekozen werd als veelbelovend filmtalent. Zij werd gespot door Fritz Lang, die haar een pikant rolletje gaf in zijn film *Spione*. Het was het begin van de drukke loopbaan bij de UFA, zij speelde in zo'n dertig populaire films. In der Nazi-tijd vluchtte de half-joodse Lien naar Engeland en later vertrok zij naar Amerika, maar films heeft ze niet meer gemaakt. Ook in Hollywood kreeg zij geen voet aan de grond. Haar carrière eindigde in alcoholverslaving en andere misère.



Alle vorige nummers van Film Fun zijn gratis te downloaden of als flipperboekje in te zien op

[www.filmfun.online](http://www.filmfun.online)

Onder collega's

# FILMUITSPRAKEN

## Over Ingmar Bergman



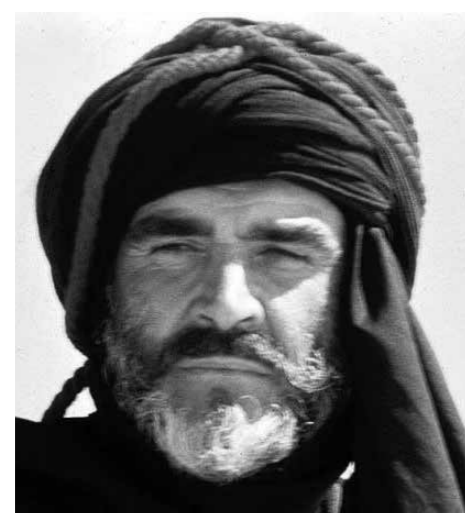
**David Carradine** (die in *The serpents egg* speelde): Hij is een grote, sterke man. Ooit naast hem gestaan? Hij is aardig en vriendelijk, zacht en bescheiden maar zijn kracht is enorm. Op de set werkt hij echt alsof iedereen als marionetten aan touwtjes zit. Hij blijft vriendelijk, maar iedereen doet precies wat hij wil. Ik moet toegeven hij heeft me nooit en verkeerde aanwijzing gegeven.

**Harriet Anderson** (Een zomer met Monika en *Cries and Whispers*): Als hij zijn arm om je heen slaat, pas dan maar op.

**Gunnel Lindblom** (De grote stilte en *Scènes uit een huwelijk*): Hij houdt gewoon van vrouwen. Hij is geïnteresseerd om meer over ze te weten te komen.

**Sean Connery**: De test van een film voor mij is dat als ik een bioscoop inga dat ik helemaal de tijd verlies. Dan is het voor mij geslaagd. En ik vind die kwaliteit steeds meer bij Bergman dan bij enige andere regisseur.

## Over Sean Connery



**John Milius** (regisseur van *The Wind and the Lion*): Ik wou Omar Sharif niet gebruiken. Connery is een geweldig acteur. Hij spreekt als Arabier met een Schots accent, maar we kunnen aannemen dat hij Engels had geleerd van een Schot. Hij lijkt op een Arabier en in feite: hij lijkt op de ayatollah Khomeini.

**Burt Reynolds** (die weigerde James Bond te spelen na Sean Connery): Ik ben een grote fan van Sean Connery en ik weet één ding, ik ben de beste Burt Reynolds die er is. Ik wil niet de volgende Sean Connery zijn. Als er een leuke komedie is dan kan ik dat misschien beter doen dan Sean, maar niet James Bond, niemand kan dat.

## Over Elisha Cook Jr. die onder regie van John Huston als kleine crimineel in *The Maltese Falcon* zat



**John Huston**: Elisha Cook jr leefde alleen hoog in de High Sierra, maakte van vliegen aas en ving gouden forellen. Als Hollywood hem nodig had stuurden ze een koerier de bergen in. Hij daalde af, deed de film en ging weer terug naar zijn hutje in de bergen.

**Marie Windsor** (die naast Cook jr. peelde in Stanley Kubricks *The Killing*): Elisha Cook was a darling, and full of the devil. A wired-up little fellow, who was always busy, busy, busy.

## Over Francis Ford Coppola



**George Lucas**: Wat Francis doet voor jou is altijd in zijn eigen belang.

**Robert Duvall** (werkte met Coppola in *Godfather 1 & 2* en *Apocalypse Now*). Coppola is getalenteerd, maar ik heb de pest in dat hij een scene met mij weghaalde in *Apocalypse Now* die mijn karakter meer inzicht had gegeven. (die scene die te maken had met surfen kwam later terug in de uitgebreide versie).

**Bob Hoskins** (speelde in *The Cotton Club*): Coppola kan nog niet in een pot pissen.

## Over Joan Crawford



**Sterling Hayden** (zat met haar in *Johnny Guitar*): Er is niet genoeg geld in Hollywood om mij over te halen ooit een nog ilm met Joan Crawford te maken.

**Robert Aldrich** (regisseur van *Whatever happened to Baby Jane* met *Crawford* en *Bette Davis*). Crawford en Davis waren absolute professionals tot 6 uur 's avonds. Dan kreeg ik een telefoontje van Joani: "Heb je gezien wat die bitch vandaag met me deed?" Een paar minuten later belde Bette: "Waar belde die bitch jouw over?" Eerst de een dan de ander. Ik kon er elke avond op rekenen.

**Jean Negulesco** (regisseur van *Humoresque* met *Joan Crawford* en *Oscar Levant*): Levant zei tegen Joan die altijd aan het breien was tijdens repetities, lunch, discussies en het kijken naar de rushes: "Brei je ook als je neukt?"



## Over George Cukor

korte tijd regisseur van *Gone with the wind*



**Lee Garmes** (*nam een deel van Gone with the wind op*):

We zaten ver in de opnamen van *Gone with the wind* en we waren gelukkig met de gevoelige benadering van Cukor. Maar Clark Gable verlangde heel erg naar zijn vaste regisseur met wie hij overweg kon, Victor Fleming. Fleming was een *men's man*. Cukor was geïnteresseerd in kostuums, juwelen en haarstijlen.

Op een verschrikkelijk namiddag schreeuwde Gable kwaad: "Fuck this! Ik wil door een man geregisseerd worden!" Iedereen bevroor... Cukor stond te trillen en maakte eindelijk een onhandige, verslagen exit. Het was duidelijk dat Cukor klaar was bij deze film.

**George Cukor:** Geef me een goed script en ik zal honderd keer beter zijn als regisseur.

## Over Joseph Cotten

vriend en co-ster van Orson Welles in *Citizen Kane*, *The Third Man* en *The Magnificent Ambersons*



**Joseph Cotten:** Ik was een zogenaamde ster vanwege mijn limieten en dat was altijd zo. Ik kon geen accenten doen. Dus moest ik *faken*. Gelukkig was ik lang, had krullend haar en een goede stem. Ik hoefde maar met mijn voet te stampen en ik kreeg de hoofdrol, want ik kon geen karakterrollen spelen.

**Orson Welles:** Je hebt geluk dat je lang bent en dun en dat je krullend haar hebt. En een goede stem. Je kan ook over het toneel lopen zonder meubilair om te gooien. Je wordt nooit een goede acteur, maar als een ster denk ik dat je de hoofdprijs wint.

**Joseph Cotten:** Orson Welles lists *Citizen Kane* as his best film, Alfred Hitchcock opts for *Shadow of a Doubt*, and Sir Carol Reed chose *The Third Man* – and I'm in all of them."

## Over Orson Welles



Orson Welles met Rita Hayworth

**Joseph Cotten:** Orson maakte *Citizen Kane* toen hij 22 was. Ik denk dat hij een van de grootste regisseurs in de wereld was. Ik begrijp niet waarom men hem een moeilijke man vonden. Hij was de gemakkelijkste, meest geïnspireerde man waar ik ooit mee heb gewerkt. Hij was de enige die echt wist wat hij deed en wij waren slechts beginners bij die film.

**Gore Vidal:** Orson Welles, een heel grappige man, zei tegen mij: "Weet je, de Fransen ruineren alles. Ze komen naar je toe en zeggen dat je een van de drie grootste filmregisseurs bent." Ik knik, ik knik. "En dan komt het: er is D.W.Griffith, er is Orson Welles en er is Nicholas Ray." Er is altijd die derde naam die je verbijstert."

**Rita Hayworth** (*met wie hij was getrouwd*): Ik kan niet meer tegen zijn genialiteit op.

## Over Otto Preminger

berucht vanwege zijn brute behandeling van acteurs en actrices



**Billy Wilder** (*die hem een kampcommandant liet spelen in Stalag 17*): Hij is in werkelijkheid Martin Bormann in lift schoenen met een face-lift door een blinde plastische chirurg uit Luxemburg.

**Michael Caine** (*die in Hurry Sundown zat*): Preminger is blij als iedereen miserabel is. Maar als je zijn paranoia kan negeren kan je veel van hem leren.

**Jackie Gleason** (*die in Skidoo speelde*): Ik zag hoe hij te keer ging tegen de oude, zwakke Groucho Marx. En daarna trok hij van leer tegen Frankie Avalon. Jezus, het was verschrikkelijk om te zien. Toen dat voorbij was zei ik: "Otto, kom hier. Als je ooit zo tegen mij praat dan sla ik met een stoel op je kop!" Vanaf dat moment was hij zo zacht als regen met mij.

## IN MEMORIAM

**MARGOT HIELSCHER** ★ BERLIJN, 29-9-1919 † 20-8-2017, MÜNCHEN

Actrice, zangeres. Debuteerde in 1940, 21 jaar jong, in de Zarah Leanderfilm *Das Herz der Königin* van Carl Froelich. Ze zou gestadig in de oorlog in komedies en muzieklfilms blijven werken. Na de oorlog bleef ze actief als actrice en zangeres, o.a. in *The devils makes three* in 1952 met Gene Kelly en Pier Angeli. Ze was een opvallende persoonlijkheid die ook geschikt was voor drama's. In een documentaire uit 1998 over Heinz Rühmann onthulde ze dat de grote komische acteur haar had verkozen om met hem te trouwen. Ze weigerde beleefd en trouwde later met componist Friedrich Meyer. Ze was een heel eigenzinnige dame die vriendschappen had met beroemdheden als Herbert von Karajan, Leonard

Bernstein, Benny Goodman, Duke Ellington en Erich Kastner. De arrogante Von Karajan zei in 1952 dat het goed was dat sommige dingen alleen voor mannen bestemd waren. Zoals het besturen van vliegtuigen. Prompt haalde ze in Zwitserland haar vliegbrevet. Joseph Goebbels die alles te vertellen had over de filmproducties in het Nazi-rijk vond haar er te weinig Duits uitzien om in een bepaalde film te spelen en ze zong te "Amerikaans". Maar na een andere screentest met andere make-up kreeg ze toch de filmrol. In 1957 en 1958 vertegenwoordigde ze Duitsland bij het Eurovisie Song Festival. Ze werd respectievelijk vierde en zevende. Ze is vermoedelijk een van de allerlaatste artiesten uit de Nazi-periode.

**JAY THOMAS**

★ TEXAS, 12-70-1948 † 24-8-2017, SANTA BARBARA, CA



Werkte als DJ voor de radio en debuteerde als komisch acteur in de tv-serie *Mork and Mindy*. Kreeg daarna wat kleine rollen in films als *CHUD* en *Legal Eagles*, maar viel pas echt op als de ijshockey spelende echtgenoot van Carla—Rhea Perlman—in de langdurige tv-komedie

*Cheers*. Daarna kreeg hij twee Emmy's voor zijn rol als tv=presentator in *Murphy Brown* die een af en aan relatie



Jay Thomas met Rhea Perlman in *Cheers*

## IN MEMORIAM

met Murphy heeft. Jay had als kenmerk dat hij een snel pratende komiek was. Hij was ook de kerstgast voor David Letterman. Af en toe zat hij in een film (*A smile like yours, Mr. Holland Opus, Dragonfly*), maar het meeste werk was in tv. Een van zijn luide onsympathieke rollen was in *Ray Donovan* als Jerry Grossman die een onsmakelijke website leidt. Overleden aan kanker.

**TOBE HOOPER** ★ AUSTIN, TEXAS 25-1-1943 † 26-8-2017, SHERMAN OAKS, LA

FOTO THAS OCKESEN

Tobe Hooper was een filmmaker die na wat documentair werk en een eerste speelfilm *Eggshells* (1969) er met volle kracht tegenaan ging om zij publiek angst aan te jagen. Hij deed dat in 1974 met de horrorfilm *The Texas Chainsaw Massacre* waarin een op het platteland rondhollende gek, Leatherface, met een kettingzaag slachtoffer na slachtoffer aan mootjes sneed. Het was vulgair, maar doeltreffend en hij had voor weinig geld een hit gemaakt en zijn naam gevestigd. Hij zou het genre van horror en science fiction nooit verlaten. Na nog wat films en een tv-film *Salem's Lot* naar een boek van Stephen King gaf Steven Spielberg hem de kans om voor veel geld *Poltergeist* te maken in 1982. Het scheen dat Spielberg over de schouders van Hooper meekeek bij het maken van die film om er vooral een Spielberg-touch aan te geven. De film was niettemin een groot succes, maar niet in het voordeel van Tobe Hooper die verder ging bij Cannon en daar o.a. *Life-force* en *Invaders from Mars* regisseerde. Daarna zou hij voor veel minder geld zijn films kunnen maken, waaronder *The Texas Chainsaw Massacre 2*; een tv-afllevering van *Tales from the Crypt* en ook een tv-afllevering van *Freddy's Nightmares*. Zijn laatste film in 2013 was voor de United Arab Emirates, *Djinn*. Met Arabische acteurs en actrices. Zoon William Hooper is een geluidsingenieur en Tony Hooper is iemand die special effects doet.

**MIREILLE DARC** ★ MIREILLE AGROIZ, TOULON, 15-5-1938 † 28-8-23017, FR

Ze volgde lessen aan het conservatorium van Toulon en besloot actrice te worden. Ze koos het pseudoniem Darc, een verwijzing naar Jeanne D'Arc en naar de Arc, een rivier uit haar kindertijd. Ze was natuurlijk in haar vroege films het mooie jonge meisje. In de Brigitte Bar-

IN MEMORIAM



dot-film *La bride sur le cou* (1961) en als dochter van Louis de Funès in *Pouic-Pouic* (1963). George Lautner zorgde voor haar doorbraak met de spionagekomedie *Les Barbouzes*. Ze zou vaak met Lautner werken o.a. als vrijgevochten sexy vrouw in *Galia* in 1966 waarna de verwijzing naar Jeanne Darc voorgoed weg kon blijven. Mireille Darc werd een ster die speelde met o.a. Lino Ventura, Alain Delon, Jean Paul Belmondo, Bourvil, Jean Gabin en Jean Yanne. Ze was uitermate geschikt met haar vrolijke gezicht met sproeten om in komedies te spelen zoals *La grande blonde avec une chaussure noire*. Met Alain Delon met wie ze jaren lang een relatie had, zat ze in een aantal politiefilms die destijds zo populair waren. Ze had als sinds haar jeugd hartproblemen en kreeg een openhartoperatie in de jaren tachtig na een serieus auto-ongeluk. In 2013 had ze weer een hartoperatie. Ze ging minder werken, maar kwam o.a. nog terug voor de politiserie *Frank Riva* waarin Alain Delon de hoofdrol had. Na de relatie met Delon trouwde ze twee keer. In 2016 had ze een herseninfarct. Vermoedelijk heeft dat haar dood tot gevolg gehad, elf maanden later.



**KAROLY MAKK** ★ HONGARIJE, 22-12- 1925 † 30-8-2017, BOEDAPEST

Schrijver en filmregisseur die onderwerpen wist te verfilmen die in het communistische Hongarije taboe waren. Zoals politieke repressie en seksualiteit. Zes van zijn acht-en-veertig films werden in Cannes vertoond. *Macskajatek* (*Cat's play*) uit 1974 was kandidaat voor een Oscar voor buitenlandse films. Het was een film over twee zusters die 't in brieven over hun verleden hebben. *Egy masra nezve* (*Another way*) uit 1982 over een lesbische liefdesrelatie leverde Jadwiga Jankowska-Cieslak de prijs voor beste actrice op in Cannes. In 1997 verfilmde hij de novelle *De gokker*

van Dostojevsky. In 1980 zat hij in de jury van het 30e Berlijnse Filmfestival en in 1987 in de jury van het 44e Film Festival van Venetië.

**SHELLEY BERMAN** ★ CHICAGO, 3-2-1925 † 1-9-2017 BELL CANYON, CA

Was in eerste instantie en serieus acteur, maar werd al gauw een bekende komiek. Hoewel hij in 1955 in de griezelfilm *Dementia* een beatnik speelde die stoned was, was zijn verdere werk voornamelijk tv: *The Twilight Zone*, *Car 54 where are you?*, *Rawhide*. *The Man from*

IN MEMORIAM



*U.N.C.L.E.*, *Bewitched*, *The Mary Tyler Moore Show*, *Get Smart*. *Police woman*, *The Knight Rider*, *MacGyver* etc. Hij was erg goed met zijn nachtclubacts en hij speelde op het toneel in o.a. *The odd couple*, *Damn Yankees*. *Guys and Dolls*, *Prisoner of 2nd Avenue*, *Fiddler on the Roof*. Hij zou als komiek nooit die grote hoogte bereiken als Sid Caesar, Jack Benny of Milton Berle, maar in Amerika was hij heel bekend. Daarbuiten niet. Hij ontmoette zijn vrouw Sarah Herman in 'Chicago's Goodman Theater'. Overleden ten gevolge van Alzheimer.

**RICHARD ANDERSON** ★ NEW JERSEY, 8-8-1926 † 31-8-2017, BEVERLY HILLS



Nadat hij uit het leger kwam begon hij te acteren en kreeg een contract bij MGM war hij veel bijrollen in films had. Hij was expert in strenge autoritaire figuren. Op tv viel hij op in de *Perry Mason*-serie. Hij werd vooral bekend door de tv-serie *The six million dollar man* waarin hij de opdrachtgever was van de bionische Kolonel Steve Austin (Lee Majors). Hij zat in 99 afleveringen. Tevens werd hij de opdrachtgever van de bionische vrouw Jaime Sommers (Lindsay Wagner) in *The Bionic Woman* (58 afleveringen). Die series waren zo'n beetje het hoogtepunt in zijn lange carrière. Hij acteerde tot in 2015. Zijn tweede vrouw Katharine was de dochter van Norma Shearer en Irving Thalberg.



Lee Majors en Richard Anderson in *The six million dollar man*

**GASTONE MOSCHIN** ★ SAN GIOVANNI LUPATOTO, VENETO, IT. 8-6-1929 † 4-9-2017, TERNI, IT



Begon als theateracteur, maar maakte in 1956 zijn filmdebuut in *La Rivale* en zou een belangrijk filmacteur worden die in Italië net zo populair was als Marcello Mastroianni, Nino Manfredi, Vittorio Gassman en Ugo Tgnazzi. Maar die populariteit beperkte zich tot Italië, terwijl zijn collega's ook internationaal beroemd werden. Zijn kenmerk was (vaak) zijn kale kop en zeker zijn arrogante uitstraling. Dat kon hij serieus etaleren of komisch. Bekende films

waren: *L'Amore difficile*, *Don Camillo e i Giovanni oggi*. *7 uomini d'oro*, *Il successo*, *Italian secret service* en de *Django*-film *Gli Specialisti*. In 1970 zat hij in Bernardo Bertolucci's *Il Conformista*. Die film was waarschijnlijk de reden dat Francis Coppola hem uitkoos als machtige maffiosi Don Fanucci in een Italiaanse wijk in *The Godfather 2* (1974) die door een jonge Vito

IN MEMORIAM



Gastone Mochin als Don Fanucci in *The Godfather 2*

Corleone (Robert de Niro) wordt omgebracht. Zodat Vito de baas van de buurt wordt. In 2000 en 2001 zat Gastone Moschin in de tv-serie *Don Matteo* (met Terence Hill als een priester die lokale misdaden oplost), waarin Moschin een bisschop speelde. Dat was zijn laatste rol. Hij was vanaf 1970 getrouwd met de actrice Marzia Ubaldi met wie hij een dochter, Emanuela, had.

**PETER HALL** ★ WEST SUFFOLK, 22-11-1930 † 11-9-2017, LONDEN



Voornamelijk theater- en operaregisseur, ook theaterdirecteur. Stond bekend als een groot theatervernieuwer. Maar maakte ook een aantal films. Zijn eerste tv-film was in 1959 de verfilming van Shakespeare's *A Midsummer Nights Dream*. Hij bracht ook *The Wars of the Roses* naar tv als een mini-serie. Zijn eerste speelfilm was in 1968 *Work is a 4-letter word* met David Warner (die hij op toneel in *Hamlet* had geregisseerd) en zangeres Cilla Black. De film sloot prima aan bij de nieuwe filmbeweging van de Angry

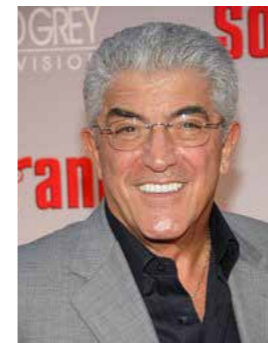
Young Men al was hij minder angry dan de films van Lindsay Anderson, Tony Richardson en Karl Reisz. Vervolgens maakte hij een speelfilm van *A Midsummer Nights Dream* met Diana Rigg, David Warner en Helen Mirren. Zijn sporadische filmprojecten waren meestal wel opmerkelijk. *Three into two won't go* was een driehoeksverhouding van echtpaar Rod Steiger en Claire Bloom met Judy Geeson. Het inlevingsvermogen van *method*-acteur Steiger was zo groot dat het verhaal werkelijkheid werd en het huwelijk met Claire Bloom afliep.

In 1995 maakte hij *Never talk to strangers*, wat niet met toneel te maken had, maar een thriller was waarbij Rebecca de Mornay door psychopaat Antonio Banderas lastig werd gevallen. Peter Hall maakte gewoon weinig films omdat zijn hart bij het toneel lag. Zijn eerste vrouw van 1956-1965 was danseres/actrice Leslie Caron. Ze hadden twee kinderen: Christopher (tv-producer) en Jennifer Caron (actrice). Verder is (uit andere huwelijken) dochter Rebecca actrice en zoon Edward tv-regisseur.

**FRANK VINCENT** ★ NORTH ADAMS, MASSACHUSETTS, 4-8-1939 † 13-9-2017

Studeerde muziek en werd een goede drummer voor zangers als Del Shannon, Paul Anka

IN MEMORIAM



en Trini Lopez. Hij kreeg zijn eerste rolletje in 1976 in *The death collector*. Hij viel op bij Martin Scorsese en zat in drie van diens films: *Raging Bull*, *Casino* en *Good fellas*. Hij was dus uitermate geschikt om gangsters te spelen op tv, in films en zelfs in commercials. Andere films: *The Pope of Greenwich Village*, *Do the right thing*, *Wise guys*, *Last exit to Brooklyn*, *Jungle fever*, *Nothing to lose*, *Copland*. In 2004 kreeg hij in de serie *The Sopranos* de rol van New York-maffiabaas Phil

Leotardo, de tegenstander van New Jersey-baas Tony Soprano. Met deze steeds terugkerende rol werd hij pas echt bekend. Hij stond gepland voor drie films, maar overleed ten gevolge van een hartoperatie.



Frank Vincent met Joe Pesci in *Casino*

**HARRY DEAN STANTON** ★ WEST IRVINE, KENTUCKY, 4-7-1976 † 5-9-2017, LA



Was tijdens de oorlog een kok bij de Marine. Ging daarna naar de universiteit van Kentucky en begon toneel te spelen. Zijn eerste filmrol was in 1956 *Revolt at Fort Laramie*. Harry was een nogal onopvallende bijrolspeler die in een kringetje van LA-acteurs terecht kwam en daar vriendschappen sloot met Jack Nicholson, Diane Ladd, Bruce Dern, Dennis Hopper, Warren Oates. Hij was getuige bij Nicholsons huwelijk met Sandra Knight en toen ze uit elkaar gingen woonde Jack een tijdje bij hem. Hij was geen streber en vond het allang best als hij een filmrol kreeg waar hij zich niet echt voor hoefde uit te sloven. Hij had- wat ze in Amerika noemen- een 'laid back styl. Maar hij rolde toch in interessante en succesvolle films: *Kelly's Heroes*, *Par Garrett and Billy the Kid*, *The Cockfighter*; *The Godfather 2*; *Dillinger* etc. Hij speelde eigenlijk gewoon

zichzelf; meer werd er niet van hem verwacht. Maar in 1984 gaf Wim Wenders hem een hoofdrol, als verloren man in de woestijn op zoek naar zichzelf en zijn vrouw en kind in *Paris, Texas*. Over die rol, die hij niet begreep zei hij: "Ik speelde voornamelijk mijzelf. Mijn eigen Harry Dean Stanton act....Ik weet niet wat er met die figuur Travis die ik speelde, gebeurde. Ik zeg maar...ik ben het. Steeds op zoek naar vrijheid, verlichting en je realiserend dat het gaat gebeuren of niet." Met die melancholieke blik was hij de juiste figuur voor Wenders.

## IN MEMORIAM

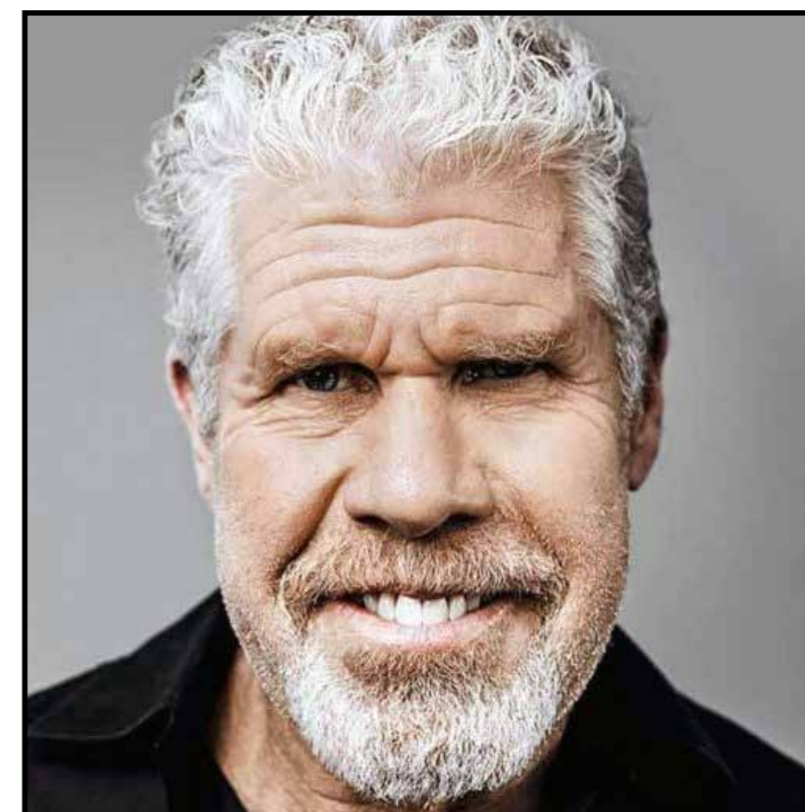


Harry Dean Stanton in *Paris, Texas*

Harry Dean Stanton was tegelijkertijd ook zanger van een band, 'The Harry Dean Stanton Band', die vaak optrad in Hollywood in 'Jack's Sugar Shack'. Zijn filosofie over acteren was simpel: "Als ik de rol leuk vind doe ik hem. Interesseert me niet hoe klein die is. Er zijn geen kleine rollen. Je kent toch die ouwe uitspraak? Er zijn alleen maar kleine acteurs." En ook: "Ik heb het grote werk vermeden, te veel werk. Spijt is een andere vorm van lijden, en

daar doe ik niet aan mee. Nutteloos. Als ik al spijt had dan waren het veel momenten, maar uiteindelijk moet je accepteren wat je doet en wat er gebeurt. Het maakt sowieso niet uit." Behalve dat Harry in de nieuwe *Twin Peaks*-serie zit heeft hij ook de hoofdrol gespeeld van Lucky in *Lucky*, wat een spirituele reis is van een atheïst. Daarin speelt hij o.a. met Tom Skerritt met die beiden astronauten speelden in *Alien* in 1979. Aan een natuurlijke dood gestorven.

## VOLGENDE MAAND IN *FILM FUN* 46



# Ron Perlman